

СТАНОВИЩЕ

от

**доц. д-р Надя Иванова Маринова- Миланова,
Професионално направление 3.7 Администрация и управление
Нов Български университет, Департамент „Администрация и управление“**

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане академична длъжност „доцент“
по професионално направление „3.9. Туризм“ (Човешкият капитал в туризма),
публикуван в ДВ, бр. № 93/26.11.2019
с кандидат гл. ас. д-р Милена Методиева Караилиева

Становището е изготвено според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в РБългария (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), изискванията на Правилника за приложение на закона и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ и въз основа на **Заповед на Ректора №3 РК 118/27.01.2020 г.** като член на научно жури за участие в конкурс за заемане академична длъжност с **Решение на Научното жури от 10.02.2020 г.** В структурно отношение становището се състои от VI части и заключение съобразно образец за изготвяне на становище за заемане на академична длъжност „доцент“.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Видно от предоставената от кандидата Справка за самооценка Милена Караилиева покрива необходимите минимални изисквания към научната, преподавателската и изследователска дейност за заемане на академичните длъжности по професионални направления, съобразени с ППЗРАСРБ, както следва:

Част I: Минимални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата дейност на кандидатите за заемане на академичните длъжности по професионални направления, съобразени с ППЗРАСРБ (групи показатели А-Е) и съответен брой точки над изискуемия минимум: **А 50 от 50 т., В 100 от 100 т., Г 510 от 200 т., Д 125 от 50 т. и Е 105 от 0 т.- неизискуеми за доцент.**

Част II: Изпълнение на критерии и показатели при дългосрочно атестиране за обявяване на конкурс за по-висока академична длъжност, според действащата наредба на НБУ - учебна работа, организационна и обществена работа (групи показатели Ж-И): **Ж 410 от 50 т., З 3325 от 70 т. и И 105 от 50 т.**

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

За участие в конкурса Милена Караилиева е списък с публикациите след защита на докторската степен 2005-2019 г. с общ обем общ обем *1809 страници*, както следва.¹

- *3 монографии*, в т.ч. в. *1* хабилитационният труд (431 с.) и 2 други (съответно 284 с. и 212 с.) или общ обем 927 страници (**Група Б, Показател №3; Група Г, Показател №4 - 1 и 2**);
- *4 монографии в съавторство* с общ обем 927 страници (**Група Г, Показател № 10 - 1, 2, 3 и 4**)
- *3 статии в списания* с общ обем 7 страници;
- *1 студия* (41 с.) - **Група Г, Показател № 9 - 1**);
- *9 доклади на български език, публикувани в сборници* от конференции, симпозиуми и

¹ Списък с публикациите и творческите постижения след защита на докторската дисертация 2005-2020

кръгли маси с общ обем 103 страници (**Група Г, Показател №7 - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 и 11**);

➤ 2 в електронни годишници с общ обем 24 страници (**Група Г, Показател №7 7 и 9**) на Департамент „Администрация и управление“ на НБУ с общ обем 103 страници;

➤ 5 статии/ доклади на английски език с общ обем 63 страници (**Група Г, Показател №7 - 12, 13, 14, 15 и 16**);

➤ 2 учебника, един от тях на книжен носител (343 с.) и 1 мултимедиен електронен учебник (100 стандартни машинописни страници) - (**Група Е, Показател №20 - 1 и 2**).

➤ 15 участие в научни форуми, от които 4 в национални конференции, 4 в международни конференции, 6 национални симпозиуми и 1 кръгла маса

Всички публикации се приемат за оценка, с изключение на следните:

➤ 1 монография в съавторство, свързана с тематиката на дисертационния труд и публикувана преди публичната защита 2004 г. ² (**Група Г, Показател №10 - 1**);

➤ 1 Мултимедиен електронен учебник на НБУ³ (**Група Е, Показател №20 – 2**) – приема се за участие в образователни проекти;

➤ 3 статии в неспециализирани списания ⁴ (не са представени за рецензиране в Приложение №2, Таблица 2. Описание на доказателствен материал), а фигурират само в списък с публикации след защита на докторската дисертация.

Всички останали одобрени за рецензиране и оценка на приносите публикации са с общ обем **1583 страници** са публикувани от академични издателства и са рецензирани от хабилитирани преподаватели.

1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора

Представеният основен монографичен труд „**Човешкият капитал в туризма**“ е с обем *431 страници*. Библиографският апарат съдържа *121 литературни източници* на кирилица и латиница, интернет сайтове. Съдържанието е структурирано в *4 глави*, в които последователно се проследява и анализира *еволюцията на концепцията за човешкия капитал*. Развитие на теорията за човешките отношения налага нов поглед върху редица сфери в *управлението на туристическата фирма*. Анализиращи са въпросите относно общите и специфични компетенции, необходими на модерния професионалист в туристическата индустрия в областта на *управлението на човешкия капитал*. Представени са интересни *подходи, тактики и стратегии за развитие на човешкия капитал*.

Безспорно засегнатите теми в хабилитационния труд са актуални понастоящем, имайки предвид ниската мотивация на заетите в туристическата индустрия и високата степен на текучество. *Актуалността на тематиката* се обуславя и от факта, че прогресивно нараства значимостта на дейностите, свързани с намирането и задържането на „правилните“ служители за

² Колектив Манол Рибов, Соня Милева, Преслав Димитров, Иван Комитски, Милена Караилева, Георги Колев, Йоана Попниколова „Туризм без граници - Рейнженеринг и управление на риска“, (Глава 3. Рейнженеринг в туризма)“, Изд. „Нова звезда“, С., 2004

³ Мултимедиен електронен учебник на НБУ (Схема: BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни форми на обучение в системата на висшето образование“, Проект BG051PO001-4.3.04-0037 - C0001 „Подобряване на качеството на дистанционното обучение на Центъра за дистанционно обучение към НБУ, 2013-2015)

⁴ Здравният туризъм“, Културно-информационен гайд за Югозападна България, бр. 22, м. Април, 2009
„Високият потенциал на антропогенното наследство и предизвикателствата пред културния туризъм“, Списание „Евро Регион – ВГ Бизнес и евроинтеграция“, бр. 26, 2014
„Предизвикателства пред българския туризъм: лято 2015“, Списание „Life @ City“, Културно-информационен гайд, бр. 5 (94), м. Май, 2015

фирмите в туристическия бизнес, осъзнавайки че професионалистите са стратегически капитал на всяка туристическа фирма. В този контекст могат да се открояват следните **научни и практико-приложни приноси**:

1. Направен *обстоен анализ на различните теории за човешкия капитал* въз основа на проучена голям по обем научна литература, като са изведени най-значимите детерминанти на човешки капитал в сферата на услугите.

2. Визирани са основни стратегически насоки за управление на човешкия капитал, които се свеждат от една страна до *управление в глобална конкурентна среда* с фокус върху управление на промените и прогнозиране на тенденциите в условията на глобализация, управление на тенденциите, управление на иновационната активност и от друга, *управление в динамична организационна среда* с акцент върху организационната промяна, фирмената култура и кариерното развитие, редуциране на конфликтите и текучеството и стимулиране на екипния потенциал

3. Предложен е *комплексен подход за анализ, изследване и управление на човешки капитал*, включващ управление на човешкия капитал и развитие на неговия потенциал като основна ценност, стимулиране на мотивационния заряд, задържането на талантиви служители, управление на таланти и развитие на потенциални лидери.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“ и оценка на изискването за рецензираност на изданията

Извън хабилитационния труд, Милена Караилieва има много други значими публикации, свързани с *изследване на човешкия фактор в туризма (Група Г, Показател №7 – 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 15 и 16)*, в които основните **приноси** могат да се синтезират до определяне на най-важните фактори, въз основа на различни подходи - процесен, системен, интегриран, ситуационен и др., които влияят върху управлението на човешкия капитал и развитието на скрития човешкия потенциал.

Друго научно направление, в което тя има сериозни съдържателни публикации е свързано с *ресурсната обезпеченост на туризма* и по-конкретно с представяне на наследените конкурентни предимства на България - природни и антропогенни и техния безграничен потенциал за развитие на основни и специализирани видове туризъм. (**Група Г, Показател №7 - 10 и 13 и Група Е, Показател № 20 и 21**).

Интересите на Милена Караилieва са свързани и с *проучване и анализ на конкретен сектор в сферата на туризма – балнеологичен, в т.ч Спа и уелнес туризъм*. Приносите на публикациите в това направление (**Група Г, Показател № 4 - 2 и Показател № 7 – 2 И Показател №9**) се свеждат до очертаване на перспективите за развитие най-общо казано на здравен туризъм и се базират на задълбочени изследвания на традициите и съвременните практики в термализма, изследвайки мотивите и потребностите на туристите от балнео, спа или уелнес услуги и прогнозирайки тенденциите в търсенето и предлагането от една страна на интегриран, а от друга на диференциран туристически продукт.

Друга по-голяма област на изследване са свързани с *проучвания на личностните и психологически фактори на туристическото поведение*. Практико-приложните приноси в публикациите в това научно направление (**Група Г, Показател №4 - 2 и Показател №7 - 2**) се базират на задълбочено изследване на психологическите аспекти на туристическото поведение и интеракцията между Аз-концепцията и потребностите от рекреация, определени като „бягство от генетичната среда“ с отчитане на влиянието на външните фактори на средата и маркетинговите, моделиращи решението за предприемане на пътуване.

Милена Караилieва разширява своя обхват на изследвания и има, макар и две на брой публикации (**Група Г, Показател №10 – 7 и 9**) *в областта на иновационния мениджмънт и*

стратегическия маркетинг в туризма, в които се обосновава необходимостта от прилагане на интегриран маркетинг-мениджмънт на всички равнища в сферата на туризма.

В заключение, оценката на основните научни и научно-приложни приноси на кандидат д-р Милена караилева е висока.

3. Цитиране от други автори

На база извършена справка от Библиотеката на НБУ, въз основа на прегледани 150 литературни източници са установени 14 отделни позовавания на публикации от Милена Караилев (*12 цитирания от други автори и 2 самоцитирания*).⁵

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката Милена Караилева е участвала в 3 национални научни и изследователски проекти в периода 2013-2015 г. (**Група Е Показател №16 12 и 3**):⁶

- „Висшето образование по икономика - фундамент на икономиката на знанието” - *Експерт* за Бакалавърска програма „Бизнес администрация“ - редовно и дистанционно обучение
- „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование” - *автор на мултимедия електронен учебник на НБУ по одобрен Стандарт и приложения към него и Рецензент на учебник;*
- „Студентски практики“, МОН, НБУ - *функционален експерт на Департамент „Бизнес администрация“ и Академичен наставник*

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул „MOODLE - НБУ“, осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти

Милена Караилева като щатен преподавател в НБУ е изпълнявала дейностите за научна/творческа заетост съгласно плановете за всеки семестър, като са отчетени и допълнителни дейности и е изпълнявала нормите за учебна заетост съгласно Наредбата за заетост през целия период: (**Група 3, Показател №38**).⁷ Тя е била научен ръководител и рецензент на голям брой студенти⁸: (**Група 3, Показател №38, 1 и 2**). Също така активно участва в *електронно обучение на НБУ в MOODLE, както и в практическото обучение на студентите като ръководител на извънаудиторна практика* (**Група 3, Показател №39 1, 2, 3, 4 и 5**) и други творчески изяви на студенти извън НБУ - „Учебно-тренировъчни фирми“ и Международно културно туристическо изложение. (**Група 3, Показател № 40 1 и 2**)

⁵ Библиотечна справка „Анализ на цитиране СА-17-2019” от 27.06.2019

⁶ 1. Схема: BG051PO001-3.1.07 „Актуализиране на учебните програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда“, Проект BG051PO001-3.1.07-0039 „Висшето образование по икономика - фундамент на икономиката на знанието”, Департамент „Бизнес администрация“ НБУ, 2013-2015

2. Схема: BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование”, Проект BG051PO001-4.3.04-0037 - C0001 „Подобряване на качеството на дистанционното обучение на Центъра за дистанционно и електронно обучение към Нов български университет”, 2013-2015

3. Проект BG 051PO001-3.3.07-0002 „Студентски практики“, МОН, 2013-2015

⁷ Отчети 2013/2014 240/420 часа, 2014/2015 132/545 часа, 2015/2016 258/545 часа, 2016/2017 340/ 510 часа, 2017/2018 325,5/746 часа, 2018/2019 669/440 часа

⁸ Справка за дългосрочно агестиране - работа със студенти и участие в комисии - **научно ръководство на 36 студенти, 102 броя рецензии** на Бакалавърски и Магистърски тези, и **е участвала 14 пъти като член на комисии** за ЗБТ/ДИ.

2. Работа с Еразъм-студенти

В представения Доклад-самооценка и библиографско описание на доказателствения материал към Приложение №2 на Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ Милена Караилюева не е отчетла работа със студенти по Програма „Еразъм“.

3. Оценки от анкетите на студентите

По Справка на Център за кариерно развитие в НБУ ⁹ оценката от студентите на Милена Караилюева като преподавател е отлична. (Група **З**, Показател №35, 1).

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ

От доклада за самооценка се вижда, че Милена Караилюева е изпълнява своите академични задължения. (Група **И**, Показател №44, 1, 2, 3 и 4), свързани с участие заседанията на Департаментния съвет, Програмен съвет, Комисии към Факултети и е била член на различни екипи за усъвършенстване на програмите. (Група **Ж**, Показател № 30, 1, 2, 3 и 4)

2. Обществена активност

Милена Караилюева членува от 2011 г. в Българска камара за образование, наука и култура (БКОНК) и заема длъжност Директор Програма „Управление на човешките ресурси” (Група **Ж**, Показател №23).

2. Привличане на студенти в програмата

В периода 2009-2018 г. Милена Караилюева е изпълнявала функциите на Програмен Консултант и е участвала в кандидат-студентски кампании за привличане на студенти в НБУ.

V. Лични впечатления от кандидата

Личните ми впечатления за Милена Караилюева ми са, че тя е високо отговорна, креативна, прецизна и инициативна в работата си. Ползва се с авторитет между колегите си и с добро име между студентите, поддържа добри контакти със специалисти от практиката.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Представените за рецензиране научни публикации на Милена Караилюева са разработени на солидна теоретична основа и анализ на богат емпиричен материал. Съдържащите се в тях тези и практически препоръки са добре аргументирани. Нямам конкретни критични бележки по съдържанието на научните трудове на Милена Караилюева.

Към нейната бъдеща научна и преподавателска дейност могат да се отправят следните препоръки:

- да продължи разширяването на теоретичните основи и обхват на изследванията си;
- да продължи да съчетава изследователската и преподавателската си работа с тази на експерт и консултант;
- да продължи да публикува учебници по преподаваните от нея учебни дисциплини;

Заклучение

---

⁹ Справка от Център за кариерно развитие и обучителни ресурси в НБУ - средна оценка за последните **5 години (10 семестъра)** е **Отличен 4,65** от максимална 5,00

Въз основа на гореизложеното считам, че представените от гл. ас. д-р Милена Караилева материали по конкурса отговарят напълно на изискванията за получаване на академичната длъжност „доцент” по професионалното направление 3.9. Туризм (Човешкият капитал в туризма). Множеството публикации и изследвания на кандидата за доцент имат висока научна стойност. Съдържащите се в тях приноси могат да се използват в редица практически сфери на туризма. Високото ниво на преподавателска дейност и активната научно-изследователска дейност за 10 г. стаж в НБУ ми дават основание да дам положителна оценка на представената кандидатура на гл. ас. д-р Милена Караилева за заемане на академичната длъжност „доцент”.

Дата.....

Подпис .....